

мінімізації сукупних логістичних витрат підприємства, що охоплюють сфери виробництва, постачання та збуту.

Література

1. Ткачова А. В. Логістичні витрати як критерій оптимізації логістичного управління / А. В. Ткачова // Наукові праці ДонНТУ. – 2009. - № 36-2. – С. 88-93.
2. Окландер А. М. Логістична система підприємства: Монографія / М. А. Окландер. – Одеса: Астропринт, 2004. – 312 с.
3. Козлов Д. Что? Как? Зачем? / Д. Козлов, Ю. Мельников // ДиЛ. – 2003. – № 1. - С. 36-38.
4. Лотиш О. Управління логістичними витратами на підприємстві / О. Лотиш // Економічний аналіз. – 2008. - № 2 (18). – С. 240-243.

Мар'яна Голик

аспірант,
Університет банківської справи НБУ,
м. Київ

КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Кредит завжди був і залишається важливим важелем у стимулюванні розвитку виробництва і являє собою економічні відносини з приводу зворотного руху позиченої вартості. Кредит забезпечує трансформацію грошового капіталу в позичковий і виражає стосунки між кредитором і позичальником [2, с. 108].

Отже, сутність категорії кредиту можна визначити так: кредит — це економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та використання їх на умовах повернення й оплати [3, с. 210].

Окремі теоретичні аспекти сутності банківського кредитування дістали висвітлення у працях вітчизняних науковців, серед яких варто виділити Герасимовича А.М., Васюренко О.В., Кіндрацьку Л.М., І.М. Парасій – Вергуненко.

У структурі активних операцій банку традиційно найбільшу питому вагу мають кредитні операції. Кредитні операції — це найбільш ризикований вид операцій банку. Крім того у структурі доходів найбільшу питому вагу у банківських установах займаються саме доходи від кредитних операцій.

Якщо проаналізувати фінансовий результат банків за 3 квартали 2009 року із аналогічним періодом за 2008 рік, то можна побачити, що суттєво знизився чистий прибуток банківських установ. Проведений аналіз звітів про фінансові результати показав динаміку зростання такої статті витрат як чисті витрати на формування резервів, внаслідок збільшення якої відбулося зменшення суми чистого прибутку, а в окремих випадках призвело і до виникнення чистого збитку банку.

З наведеної ситуації видно, що в період настання економічної кризи в Україні, ті види кредитів, які вже існували на ринку банківських послуг, не були спроможними принести банківським установам прибуток від здійснених операцій.

Одним із таких видів кредитування є впровадження документарного кредитування в Україні.

У зарубіжній економічній літературі [5, с. 87] документарне кредитування розглядають як безресурсну форму кредитування із застосуванням таких банківських інструментів, як банківські гарантії та документарні акредитиви. Ці послуги, які за своєю суттю мають кредитний характер, набули широкого застосування в

міжнародній практиці здійснення фінансових операцій.

Слід зазначити, що у вітчизняному банківському законодавстві (Закон України «Про банки і банківську діяльність») операції «надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі» [1], віднесено також до кредитних операцій.

В більшості випадків банківська гарантія не супроводжується виконанням банком гарантійних зобов'язань. Обумовлена в угоді послуга виконується належним чином, і гарантія погашається після закінчення терміну дії. При цьому банк-гарант згідно із затвердженими тарифами на банківські послуги за надання різноманітних форм та видів гарантій стягує плату.

Згідно із вітчизняним законодавством використання банківських гарантій передбачає і така форма безготівкових розрахунків, як акредитив. У ст. 1093 Цивільного кодексу визначено, що у разі розрахунків за акредитивом банк (банк - емітент) за дорученням клієнта (платника) - заявника акредитива і відповідно до його вказівок або від свого імені зобов'язується провести платіж на умовах, визначених акредитивом, або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж на користь одержувача грошових коштів або визначеної ним особи - бенефіціара [4].

Використання механізму банківської гарантії передбачається і при проведенні банківських операцій авалування векселів.

Таким чином, до операцій документарного кредитування можна віднести операції надання банківських гарантій, а також операції, які пов'язані з їх наданням, - акредитивну форму безготівкових розрахунків та авалування векселів. Проведення вищенаведених операцій є вигідним для банківської установи, оскільки передбачає отримання комісійної винагороди лише за оформлення юридичних документів, що підтверджують гарантію банку за певних обставин, передбачених чинним законодавством і використання ж банком своїх кредитних ресурсів при здійсненні вказаних операцій передбачене лише у виняткових випадках.

Слід зазначити, що незважаючи на очевидну економічну вигідність проведення операцій документарного кредитування, практичне їх впровадження в діяльності вітчизняних банків є вкрай обмеженим. Так, за даними НБУ у Львівській області, операції документарного кредитування в загальній сумі кредитної заборгованості банків області за станом на 1 січня 2001 р. становили лише 0,4%, на 1 січня 2002 р. - 1,4%, на аналогічну дату 2003 р. - 1,9%, 2004 р. - 2,7%, 2005 р. - 2,3%, 2006 р. - 3,4%, на 1 січня 2007 р. - 2,2%.

На наш погляд, поширення операцій документарного кредитування істотно впливатиме на поживлення ділового середовища в країні. Адже це сприятиме збільшенню кількості та обсягів укладення взаємовигідних контрактів між суб'єктами господарювання зменшенню обсягів дебіторсько-кредиторської заборгованості тощо. Водночас, механізм документарного кредитування сприятиме впровадженню у виробництво новітніх технологій та нововведень, а отже, - і підвищенню якості та конкурентоспроможності вітчизняної продукції як на внутрішньому, так і на світовому ринках.

Література

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07 липня 2000 р., №2121- III // Режим доступу: www.liga.kiev.ua.
2. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посіб. – 3 –тє вид., стер. – К.: Т – во «Знання», КОО, 2002. – 255 с. – (Вища освіта XXI століття).
3. Гроші та кредит: Підручник / За ред. професора Б.С. Івасіва. — К.: КНЕУ, 1999. —404 с.
4. Цивільний кодекс України: Офіційне видання. – К.: Атіка, 2004. – 416 с.
5. Впровадження інноваційних технологій кредитування – Павлишин О.П. //